

GAUTENG DEPARTMENT OF EDUCATION

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION

**POSSIBLE ANSWERS FOR : TSHIVENDA LUAMBO LWA VHUVHILI
Gireidi ya Fhasi
(Bambiri la vhuvhili)**

KHETHEKANYO YA A

NGANEA

MBUDZISO 1

A.W. MAGAU: MITSHETO YA WA

- 1.1.1 Vho-Balavhali
- 1.1.2 U toda thuso ya uri Vho-Mutshekwa vha wane dzilafho la vhulwadze ha milenzhe
- 1.1.3 Makovha
- 1.1.4 Nanga Mugwabana
- 1.1.5 Ntsundeni, Ndi nwana wa Vho-Mutshekwa we a zwifhela Vho-Matambule uri vho mu ambisa.
- 1.1.6 Ndi nge vho Matambule vha fara Ntsundeni o tswa zwambaro.
- 1.1.7 O zwifhela Ungani hu itela uri Ungani a si tsha vha na dzangalelo kha Ntsundeni.
- 1.1.8 Ndi vhone vha u lovha nga u nwesa halwa / vha latelwa dindini la thagalu tshini na mudi wa Vho-Matambule.
- 1.1.9 Ee lo vha tea, li bva kha viti vhalavhala, vha dzuleta u vhalala, vha ri vho nguluvhe vho vhula wa nga vho-Matambule.

[20]

1.2

- 1.2.1 Vha isedzelwa phungo ya u via.
- Vha i sedzelwa phungo ya u ambisa Ntsundeni
- Vha fhelelwa nga mushumo
- Madzanga u hana u fhedzisa u fhata ndu yavho.
- Vha lingedza u lima ha pfi vha na matuxwane.
- Vhana vhaho a vha tshe na dzikhonani
- Vhathu vha tshi vha vhona vha a shavha.
- Vha ya makhuwani vha vhuya nga u shavha
- A vha tshena dzikhonani
- Musadzi wavho ha tshe na dzikhonani

**(20)
[40]**

KHETHEKANYO YA B

DIRAMA

MBUDZISO YA 2

A.M. MAHAMBABA: ZWO ITWA

2.1

2.1.1 Vho-Ravhudzulo.

2.1.2 Vho-Matidze na Vho-Gumani.

2.1.3 Vhe dzundeni la musanda.

2.1.4 Vho Gumani.

2.1.5 Vho-Matidze vho vha vha tshi khou tshina vho di takalela, Vho-Gumani vha takuwa vha vha rwa nga mpama.

2.1.6 Ndi tsimu ya Musanda

2.1.7 Nnditsheni

2.1.8 -Nditsheni na Musiwalo vha lisa donngi

-Vhutendatenda kha zwa vhuloi

-U ya mungomeni

-U ya nangani ha malukuta.

-Mafhungo a sengwa musanda.

[20]

2.2

2.2.1 Vho-Gumani

2.2.2 Vho vha vho remekanya Vho-Matidze, Ravhudzulo, shada la Vho-Rathiyaya, vha tshi vho onesa.

2.2.3 Magumo

2.2.4 Matidze, Ravhudzulu, Nanga Malukuta

2.2.5 -Musi vho no rema vhothe vho do vhona khwine hu u divhulaha.

-Vho tsela ngadeni yavho

-Vha namela tombo, vha hunga mukulo nga thambo

-Vha thoma u onesa

-Vha raha tombo thambo ya mbo di vha tshipa.

2.2.6 Ndi dirama ine I tshi fhela ha vha na tshuluwo ya malofha. Vhathu vha a remana/u vhulahana

2.2.7 Mungome u shuma u bvumba, nanga u ilafha vhalwadze.

(20)
[40]

KHETHEKANYO YA C**NGANEAPFUFHI****MBUDZISO YA 3**

T.N. MAUMELA: MMBWA YA LA INWE AI NONI

3.1 Zwo vha vhuedza mini?

3.1.1 Yo tea.

3.1.2 Vhavhali vha a divhudzisa mbudiso uri ndi mini zwo vhuedzaho.

3.1.3

3.1.3.1 Vho-Mutengwe-Ndi vhone vhe vha ya u hadzima tshelede kha Vho-Demde

3.1.3.2 Vho-Dembe-Ndi vhone vhe vhe fha Vho-Mutengwe tshelede.

3.1.3.3 Magwada-Ndi nwana wa Vho-Mutengwe

3.1.4 Ri songo so kou hadzimisa vhathu tshelede

3.2 Thoho itea u kunga

-Marangaphanda a tea u vha mapfufhi.

-Vhaanewa vha songo dalesa.

-Mutodo muthihi a mafhungo.

-I fanela u sia muyani.

-I songo lapfesa.

3.3

3.3.1 Ho vho lovha tshelede ye ya fhira mpimo.

3.3.2 Wa u renga thaila la mugunyati.

3.3.3 -Vhomphabana vho ya banngani u bannga tshelede.

-Vha renga thaila la mugunyati.

-Thaila li dzheniswa goloini yavho.

-Vho do fhedza vho farwa.

-Vha lifhiswa tshelede ino fhira mutengo wa thaila.

[40]

3.4

3.4.1 Maikana Gwedugwedu.

3.4.2 Ya mbudzi yo tswiwaho.

3.4.3 Rudzani.

KANA

MBUDZISO YA 4

M. J. MAFELA: DZA MAKHULUKUKU

4.1 MUTHANGA WA GOSWI.

4.1.1 Ri songo vha na nyofho.

4.1.2 Muthannga wa goswi u vha na nyofho dza u edela nga matungo. U toda u edela vhukati ha khonani yawe na mbuvha.

4.1.3 Ngano dza vhathu

4.1.4 Ndi vhavhili

4.1.5 Ndi musi muthannga wa goswi a tshi vuwa vhusiku a wana mbuvha yo liwa, a songo tsha edela vhukati

4.1.6 -Dzi a mvumvusa.

-Dzi gudisa vhathu luambo

-Dzi tutula vhathu maluvhi

-Dzi na pfunzo

-U gudisa kuambeke na vhanwe

4.2

4.2.1 Mulomo a u dalelwi nga mulambo.

4.2.2 Funguvhu lo ri athi laiwi la fhira mudi lo kovhela.

4.2.3 Nwana wa mbevhe ha hangwi mukwita/Ndi khakhisa u rwa ndi mbevha ya ludongoni.

4.2.4 Mulilo wa mbava a u orwi.

4.2.5 Thonga ya kule a i vhulai nowa.

4.3

4.3.1 Mashudu o vhifha muvhilini.

4.3.2 Duvha lo no tota tombo ri fanela u balangana.

4.3.3 Ndi khou hambela vho zwanda kha mushumo uyu.

4.3.4 Ni songo sokou dzula nga nala fhano mudini.

4.3.5 Tshililo u funesa u hambela fola kha vhasidzana vha fhano.

[40]

IKHETHEKANYO YA D**VHURENDI****MBUDZISO 5****M.J. MAFELA: MULISA****5.1 Dzvha****5.1.1 Musadzi****5.1.2 -denzhe-luvhone****tseramisiamele-Musadzi ano funa munna munwe na munwe.****A tshilaho vhutshilo ha muthu-A tshilaho vhutshilo havhudi.****Mathukhwi-Zwithu zwine zwi si vhe zwavhudi****Divha bvungwi halo-U divha zwithu na zwo dzumbamaho.****5.1.3 U lila u wana musadzi wa ngoho.****5.1.4 Musadzi ane asa do mu fha thaidzo na luthihi****5.1.5 Murendi u khou toda musadzi vhukuma ane a vha na vhutshilo havhudi****-Ha toti muthu ane a sa dithogomele****-U toda muthu wa vhutshilo havhudi ane a sa do nga dindi la mathukhwi.****5.1.6 – Murendi u toda u wana musadzi vhukuma ane a do kona u mu thogomela.****– Murendi u khou amba nga vhathu vhane vha fhethu hune a vha khou tea u vha hone.****– Uri kha vha tuwe uri a sale a tshi amba mafhungo.****– U toda vha tshi thivha ndevhe dzavho uri vha si pfe zwine zwa khou mabiwa.****5.2 – Murendi u khou amba nga vhathu vhane vha fhethu hune a vha khou totiwa.****– Uri kha vha tuwe uri a sale a tshi amba mafhungo.****– U to da vhathu avha vha tshi thivha ndevhe dzavho uri vah si pfe zwine zwa khou ambiwa.****– Uri arali vha sa toti u tuwa vhangwe tombo line li si pfe zwiambwaho nga vhathu.****[40]****GUMOFULO GUTE: 80****END**